

Veliku je graju izazvao ministar Mornar kada je komentirajući stanje u obrazovnom sustavu kazao kako bi visokoobrazovani stručnjaci kada se zaposle u inozemstvu morali pokriti troškove koji su nastali zbog njihovog studija. Otprilike je tako rekao. „Branitelji“ – čitaj: političari - svih boja su se pokrenuli kako bi napali ministra iz svih oružja. Pristup i razina koju su tom prilikom prezentirali bila je ispod akademske razine.

Reza Pahlavi je jednom rekao: „Bog je dao čovjeku dva uha i jedan jezik kako bi dvostruko više slušao nego što govori“. U Lijepoj našoj svi su eksperti za sve pa je ova misao revalizirana do inverznog oblika: „Kako je Bog dao čovjeku samo jedan jezik i dva uha znači da čuje i kada ne sluša pa mora dvostuko više govoriti kako bi nadomjestio manjk koji mu je Gospod uskaratio dajući mu samo jedan jezik“.

Mlade ljude koji su na startu svoje karijere kao i polaznike mojih radionica uporno upozoravam da su često nesuglasice rezultat neslušanja, nerazumjevanja i isključivosti pa u tim i takvim uvjetima nije moguća win – win kombinacija. Da bi se sugovornici, poslovni partneri ili bilo koja dva sugovornika, dogovorili o bilo čemu valja proaktivno saslušati suprotnu stranu. Potom je dobro razmisliti, recimo nabrojiti „u sebi“ bar do deset, pa tek nakon toga iznijeti svoje argumente na način da ne uvrijedimo suprotnu stranu, jer ni ona iznoseći svoje poglede nije to učinila nama. Ljudi bi rekli – „Ne učini čovječe drugom što tebi nije drago“.

Pokušat ću interpretirati što je gospodin ministar Mornar, po mome uvjerenju, doista rekao. Obrazovni sustav u Lijepoj našoj funkcionira izvan društva. Jednako vrijedi i za znanstveni sustav. Tako obrazovanje nije u nikakvoj vezi sa stanjem u hrvatskom gospodarstvu. To je lako dokazivo, Često sam na ovim stranicama imlicite i eksplicite pisao o tim problemima. Recimo slučaj Plive. Dok je Pliva bila perjanica u bivšoj državi u farmaceutskoj industriji njoj pripadajući Farmaceutski fakultet bio je nužan preduvjet za postignute rezultate. Prodajući Plivu mi smo se odrekli potrebe za većim brojem farmaceutskih stručnjaka pa su farmaceuti prisiljeni tražiti zaposlenje u inozemstvu. Tek u manjem broju mogu naći zaposlenje u generičkoj proizvodnji, dok su istraživanje i razvoj u generičkim tvrtkama uglavnom marginalizirani. Ni je Pliva jedini slučaj. Jednako tako možemo reći za INA-u; prodajući je mi smo zapravo smanjili potrebu za naftnim stručnjacima koji su, sic!, bili vrlo ugledni u svijetu. Priču ću završiti strojarskom industrijom koja je danas blijeda sijena strojarske industrije prije četvrt stoljeća. Za prehrambenu industriju vrijedi ista ocijena. Prema tome, obrazujući visokoobrazovane kadrove mi ih zapravo obrazujemo za inozemstvo. I točka. Ministar Mornar je u pravu.

Kao što sam to napisao u radu „Fiskalna politika“ obrazovni sustav i znanost moraju biati

temeljne poluge daljnjeg razvoja Lijepe naše. Izravne investicije o kojima svi pričaju predstavljaju tek povremeni posijet inozemnih kompanija, u djelatnostima male dodatne vrijednosti, bez posebnih ambicija da pored proizvodnje ulažu u razvoj i istraživanje. Kada neka zemlja ponudi bolje uvjete tada nas naši posjetitelji, kojima su političari toliko blagonaklonjeni da vrijeđa dostojanstvo Lijepe naše, napuste ne vodeći brigu što iza sebe ostavljaju. O tim trendovima i načinu funkcioniranja kapital odnosa zainteresirani čitatelj može naći obilje tekstova na ovim stranicama. Treba li reći da Južna Koreja^Â izdvaja 4% BDP-a za znanost, dok su naša izdvajanja kurtoazna. Ka što „trubim“ gotovo četvrt stoljeća: da bi funkcionirao obrazovni i znanstveni sustav valja donijeti koncepciju i strategiju razvoja društva, uključivo gospodarstva, koja se potom, bez obzira tko bio na vlasti, pretače u taktike i operativne politike. Drugim riječima, moramo početi planirati (kako to socijalistički zvuči – ha, ha).

Ministar Mornar, kao informatičar, je svijestan koje potencijale može ponuditi znanost i visoko obrazovanje i kako je besmisleno uvjeravati porezne obveznike kako je investirana kuna u znanost i obrazovanje najbolja investicija u Lijepoj našoj u kojoj ništa ne funkcionira. Drugim riječima, ministar Mornar je želio svojom izjavom inicirati promjenu politike.

Zaključno ministar Mornar je vrlo slojevito poslao poruku kako je ovaj sustav i politika znanosti i obrazovanja promašena priča i, ne promijenimo li odnos, značajan jalovi fiksni i varijabilni trošak.